

KRONOLOGIJA

1842 Leto ustanovitve Mestnega botaničnega vrta. Tržaška občinska uprava se je odločila za predel Kjadina, kjer se še danes razteza botanični vrt, da bi preverila, kakšne so možnosti, da se na Krasu prime in ukorenini črni avstrijski bor. Za eksperiment je bil zadolžen farmacevt in botanik **Bartolomeo Biasoletto** (1793-1858), ki je na del zemljišča presadil tudi najredkejše rastlinske vrste iz svojega farmacevtskega vrta na predmestnih poljih imenovanih La Fontana (danes ulica Coroneo), ki ga je moral zaradi pomanjkanja sredstev opustiti.

1861 Takratni Botanični vrt se je pričel širiti in postopoma dobivati obliko, za kar je zaslužen **Muzio de' Tommasini** (1794-1879). Posadil in zasejal je veliko število lokalnih rastlinskih vrst, ki jih je skupaj s sodelavci nabral na območju Julijskih Alp, Istre in Dalmacije. Tommasini je bil nekdanji podeštat Trsta, z obsežnim znanjem s področja botanike, Biasolettov prijatelj in občudovalec in je želel uresničiti pravo znanstveno ustanovo.

1871 Po smrti botaničarke **Elise Braig** (1803-1870), Biasolettove in Tommasinijeve prijateljice, so zbirki dodali vrsto lokalnih, nekaterih zelo redkih rastlinskih vrst, ki so izvirale iz njenega vrta pri Vili Murat, v četrti Sv. Andreja.

1873 Občinski svet je sprejel odlok, s katerim je peskovne poti Botaničnega vrta odprl javnosti.

1877 Natisnjen je bil prvi seznam za izmenjavo semen: «Delectus Seminum quae Hortus Botanicus Tergestini pro mutua communicatione offert», plod sodelovanja med Muziom de' Tommasinijem in **Raimondom Tominzem** (1822-1906), ki je bil inšpektor za javne nasade in je skrbel za vrt še dolga leta po Tommasinijevi smrti.

1903 Botanični vrt je postal javna ustanova in bil pridružen Mestnemu naravoslovnemu muzeju. Direktor muzeja **Carlo de' Marchesetti** (1850-1926), najljubši Tommasinijev učenec, je prevzel tudi vodenje vrta. Pod njegovim vodstvom je Mestni botanični vrt (to je bilo njegovo novo ime) doživel največji razcvet in dobil sedanjo podobo. Dodali so mu oddelke močvirskih rastlin, alpskih vrst in gospodarskih, zdravilnih in industrijskih rastlin.

1921 Po de Marchesettijevi upokojitvi sta vodenje Mestnega naravoslovnega muzeja in ostalih pripadajočih ustanov prevzela najprej zoolog **Mario Stenta** (1876-1928) in nato entomolog **Giuseppe Müller** (1880-1967), direktor Muzeja.

1929 Vodenje Botaničnega vrta je prevzel pomožni kustos **Carlo Lona** (1885-1971), naravoslovec, entomolog in botanik, ki je bdel nad vrtom do leta 1968. Že obstoječim zbirkam so v tem času dodali še oddelka zdravilnih rastlin in gorskih ter skalnih rastlin.

1948 Vodenje vrta je prevzel zoolog in entomolog **Edoardo Gridelli** (1895-1958) direktor Mestnega naravoslovnega muzeja.

1960 **Renato Mezzena** je prevzel funkcijo direktorja Mestnega naravoslovnega muzeja in Botaničnega vrta. Vrt so obogatili z zbirko praproti.

1986 Zaradi pomanjkanja sredstev in osebja so Mestni botanični vrt zaprli za javnost, s čemer je bila prekinjena tudi objava »Index Seminarum«.

1997 Direktor Mestnih znanstvenih muzejev **Sergio Dolce** je vodil nadaljevanje obnovitvenih del, ki so jih pričeli leta 1991. **Massimo Palma**, kustos Botaničnega vrta je začel s ponovno publikacijo »Index Seminarum«.

2001 Del Botaničnega vrta so ponovno odprli za obiskovalce, nadaljevala pa so se obnovitvena in ureditvena dela (sajenje in setev) za rekonstrukcijo botaničnega fonda.

Informacije:
Mestni botanični vrt - ul. Carlo de Marchesetti, 2
tel. in fax + 39 040 360 068
ortobotanico@comune.trieste.it
www.retecivica.trieste.it/triestecultura/museiscientifici/index.htm

Občina Trst
Oddelek za kulturo
Znanstveni muzeji

mestni botanični vrt

Odprt vse leto od ponedeljka do sobote, od 9.00 do 13.00 ure

Vstopnice: 2,00 evra, s popustom 1,00 evro

Vodeni obiski so po vnaprejšnjem dogovoru za šolske in druge skupine v sredo in petek od 10.00 do 11.30 ure v organizaciji združenja »Cittaviva«.

Direktni avtobusi št. 25, 26 ali št. 6, 9, 35 in pešpot: postaja na trgu Volontari Giuliani, pešpot Scala San Luigi-Campo San Luigi; ali od naslednje postaje Scala Margherita po ulici Pindemonte-Bosco Biasoletto.

Mestni botanični vrt Trst

Mestni botanični vrt Trst

MESTNI BOTANIČNI VRT TRST

1 Samonikle rastline

Ta del vrta je v pripravi. Uredili in obnovili bomo zgodovinske gredice, osredotočili se bomo na najzanimivejše rastline tržaškega, in istrskega območja ter sosednjih dežel.

2 Sobne rastline

Začetni del ogleda je namenjen strupenim rastlinam. V »vrtu strupov« lahko поблиžje spoznate najbolj razširjene strupene ali smrtno nevarne sobne rastline.

3 Okrasne rastline

V gredicah, ki obkrožajo vrt, najdemo nekaj zbirk okrasnih rastlin (*Hedera*-praprotnica, *Hosta*-funkija, *Helleborus*-teloh, *Paeonia*-potonika, *Rosa*-vrtnica, *Viola*-vijolica), pomladanske čebulnice (*Crocus*-krokus, *Galanthus*-zvonček, *Eranthis*-jarica) in jesenske (*Sternbergia*-rumeni žafran)

4 Cvetnik čarobnih rastlin

V gredici, zasnovani na zamisli ezoteričnih sugestij, ki jo krasi kamnita fontana, simbol trojice, so zbrane rastline, katerim pripisujejo čaroben, religiozen in mitološki pomen. Magija je metafora odnosa z naravo, osnova duhovnega človekovega upora proti neznanemu, nerazložljivemu, spodbuda za spoznavanje tradicij, ki velikokrat slonijo na lečilni moči rastlin in na tabujih, povezanih z dejansko nevarnostjo rastline. Nikakor pa ne gre za spodbujanje praznovjerne vraževernosti.

5 Vrt zdravilnih rastlin

Vrt, posvečen zdravilnim zeliščem, je zasnovan po sistematičnih kriterijih (Pignatti, 1982). Izbor vrst sloni na seznamu rastlin, vpisanih v Uradno farmakopejo Republike Italije, dopolnjenem z vrstami, zajetimi v etnobotaničnih študijah Furlanije-Juljske krajine (Lokar, Poldini, Rossi), iz zgodovinskih seznamov (Marchesetti) in v raziskavah, ki zadevajo zdravilna zelišča avstro-ogrškega Primorja (Tominz, 1881).

6 Lotos

V bazenih so umeščene različne vrste vodnih rastlin, med katerimi je zbirka lotosov (*Nelumbo* sp.), ki je v polnem razcvetu julija in avgusta, v barvni paleti spreminjajočih se odtenkov od bele do rožnate in rumene.

7 Užitne rastline

Po natančnih in skrbnih raziskavah s področja prehranjevanja z užitnimi samoniklimi rastlinami, je bil ta del vrta urejen upoštevanje različna naravna okolja, v katerih rastejo posamezne vrste, kar omogoča lažje prepoznavanje teh rastlin v naravi.

8 Formalni vrt

V urejenih gredicah, obrobjenih z nizkoraslo živo mejo iz pušpana, je prikazanih nekaj zbirk okrasnih rastlin, ki cvetijo v različnih letnih časih. Rodovi, ki jih tu zastopajo številne različne vrste, so *Helleborus* (teloh - cv. II-IV), *Narcissus* (narcisa - cv. XI-V), *Paeonia* (potonika - cv. III-V), *Iris* (perunika - cv. II-VII), *Hydrangea* (hortenzija - cv. IV-IX), *Hosta* (funkija - cv. V-VII), *Rosa* (vrtnica - cv. V-X), *Salvia* (žajbelj - cv. IV-XI).

9 Z zemlji obarvano -odsek rastlin za barvanje

Odlučitev, da namenimo del botaničnega vrta rastlinam za barvanje, se je porodila iz želje, da bi predstavili nekatere vrste, ki so jih uporabljali barvarji, dodali pa smo jim nekaj samoniklimih rastlin, manj pogosto v uporabi in na krajevni ravni, ter eksotičnih rastlin, ki težko prenašajo našo ostro zimo in jih je potrebno zaščititi in preseliti v toplo gredo.

10 Koristne rastline

Po zaključku pozorne obnove vseh objektov in poti, bodo v tem delu predstavljene rastline, ki najbolj služijo človeku, tiste rastline torej, ki jih uporablja v različne namene (prehrambne, kozmetične, industrijske) in ki so človeka spremljale skozi zgodovino in razvoj.

Vrt strupov - pot strupenih rastlin

Vodeni ogled nam omogoča, da поблиžje spoznamo nekatere strupene rastline. O vsaki dobimo vrsto znanstvenih informacij, zanimivosti ter pojasnil o uporabnosti. Na poti izvemo veliko tudi o koristnosti strupa. V farmakoloških opombah je na etiketi navedena terapevtska uporabnost različnih strupenih sestavin.

Lastnik Mestnega botaničnega vrta, ki je del **Znanstvenih mestnih muzejev**, je **Občina Trst**. Vrt je organiziran v različne oddelke, kakor je prikazano na zemljevidu in dodan mu je tudi naraven rezervat, ki ga tvorita gozdova Biasoletto in Farned v izmeri 90 hektarjev.

Mestni botanični vrt objavlja tudi «Index Seminum» (seznam semen), v katerem so našeta semena za izmenjavo in navedeni vsi pripadajoči podatki.

Ta seznam pošiljamo številnim drugim botaničnim vrtovom po vsem svetu za brezplačno izmenjavo semen med znanstvenimi ustanovami.

Mestni botanični vrt povezuje znanstveno raziskovalno delo in ohranjanje okolja in danes služi tudi v didaktične namene ter za preživljanje prostega časa.

Zadostiti mora potrebam sodobnega raziskovalnega dela, obenem pa tudi ozaveščati javnost v odno-

su do naravoslovja. Predstavlja torej novo priložnost za kulturno rast vse številnejše javnosti.

Ustanova ima torej različne vloge, opravlja raziskovalno funkcijo in sistematično klasifikacijo, ohranja, goji in razmnožuje zdravilne, kulturne in užitne rastline, lokalne vrtnine, samoniklo in endemično floro dežele in sosednih območij, vodne in močvirske rastline, sočnice in predstavlja pravi, čeprav umeten otok florističnega bogastva ter ima strateško vlogo pri ohranjanju biološke raznovrstnosti in posledično človekovega obstoja.

Kadar je vrt, kot v našem primeru, vpet v mestno življenje ne le, da pomembno prispeva delu botanikov, ampak vzpostavlja dialog z mestnim prebivalstvom, ki želi izboljšati svoje znanje, ali pa samo uteči pred onesnaženim in odtujevalnim mestnim vrvežem.

višina:	min.75- max. 95 nd.m.v.
koordinate:	zem.š. 45° 39' 11" S zem.d. 13° 47' 29" V
območje:	10.000 kvm
padavine:	1.019 mm / letno
povprečna letna temp.:	14° C
rastlinjaki:	110 m ²